

**“Resursu ziņā efektīva Eiropa”
Vietējo un reģionālo pašvaldību aptauja
Rezultātu apkopojums**

Šo secinājumu pamatā ir Vīnes Ekonomikas un uzņēmējdarbības universitātes pētniecības institūta “Ilgtspējas pārvaldība” (*RIMAS*) (*Zoran Rušnov, Umberto Pisano un Norma Schönherr*) sagatavotais informatīvais ziņojums “Pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” vērtējums”.

Tie neatspoguļo Reģionu komitejas oficiālo viedokli.

Sīkāka informācija par Eiropas Savienību un Reģionu komiteju ir pieejama attiecīgajās tīmekļa vietnēs <http://www.europa.eu> un <http://www.cor.europa.eu>.

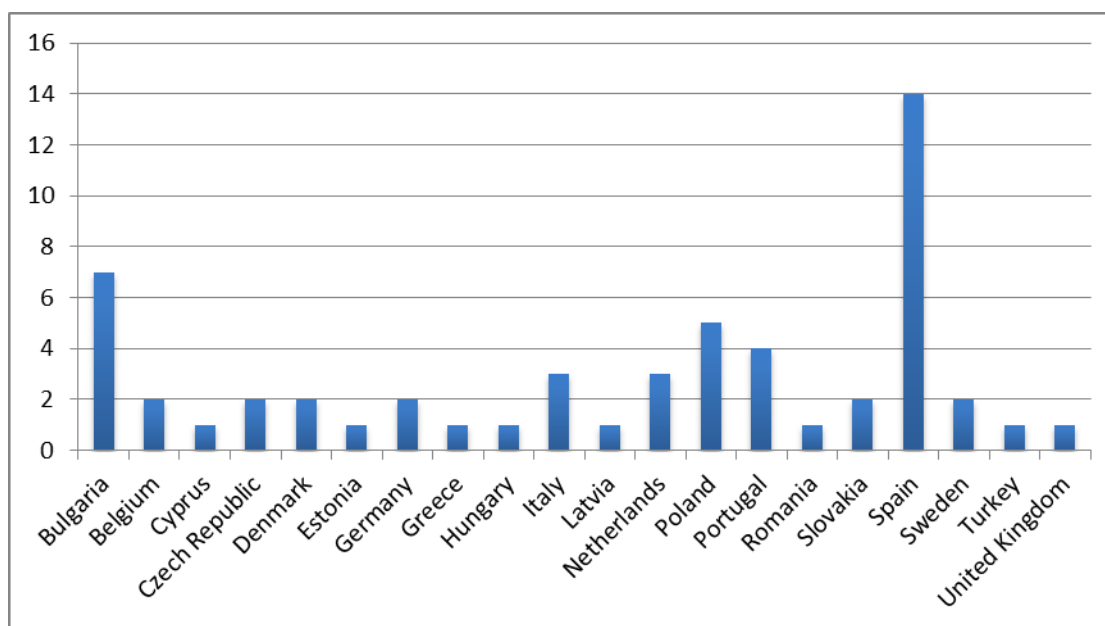
© European Union, Augusts 2013

Avota skaidras norādes gadījumā ir atļauta daļēja pārpublicēšana

Pamatinformācija

Reģionu komiteja 2013. gada otrajā ceturksnī, izmantojot tās izveidoto stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas uzraudzības forumu, veica aptauju, lai noskaidrotu vietējo un reģionālo pašvaldību viedokli par pašreizējo stāvokli pamatiniciatīvas “**Resursu ziņā efektīva Eiropa**”¹ īstenošanā.

Šī aptauja ir viens no pasākumiem, kas saistīts ar stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas plašāku vērtēšanu, kuru Reģionu komiteja (RK) sāka 2012. gada decembrī un kura turpināsies līdz 2013. gada novembrim. Šo atsevišķo vērtējumu rezultāti veido pamatu darbam septiņās konferencēs (katrai pamatiniciatīvai veltīta viena konference), un tos vēlāk izmantos, formulējot Reģionu komitejas viedokli par 2014. gadā paredzēto stratēģijas “Eiropa 2020” pārskatīšanu termiņa vidū. Šī ziņojuma par aptaujas rezultātiem pamatā ir **55 atbildes no 20 ES dalībvalstīm un Turcijas** (skatīt 1. grafisko attēlu turpinājumā). Par aptaujas rezultātiem informēs RK konferencē, kas 2013. gada 2. un 3. septembrī notiks Viļņā.

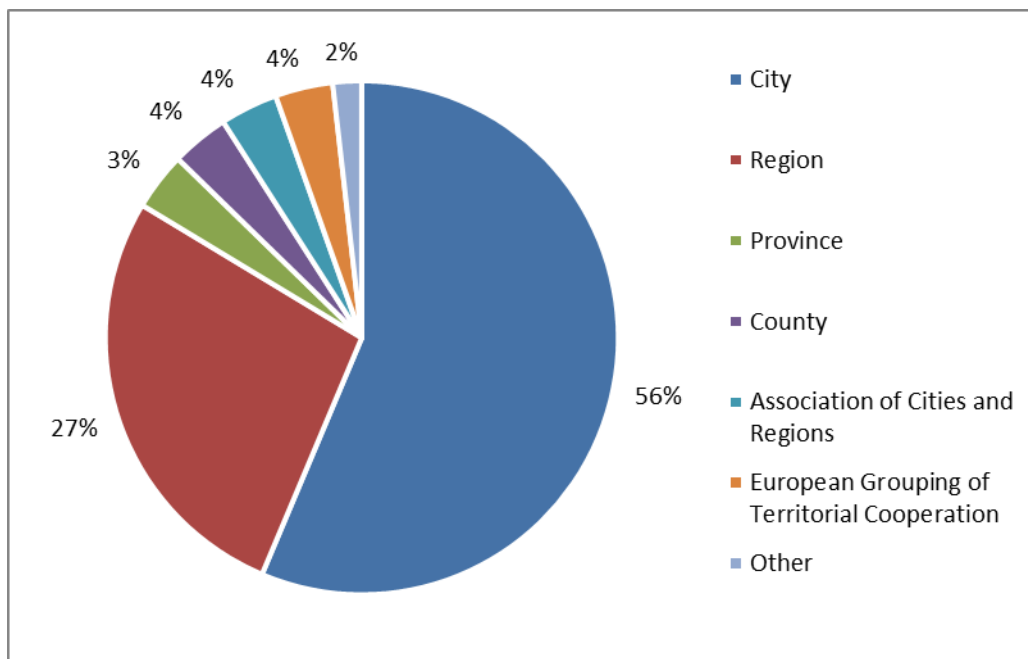

1. grafiskais attēls 1: Aptaujā saņemto atbilžu skaitliskais sadalījums pa ES dalībvalstīm

Lielāko daļu atbilžu sniedza pilsētu pašvaldības vai to pilnvarotas personas (56 %), tām seko reģioni (27 %), apgabali (4 %), pilsētu un reģionu apvienības (4 %) un Eiropas teritoriālās sadarbības grupas (4 %), provinces (3 %) un citi

¹ Uz aptaujas jautājumiem varēja atbildēt no 2013. gada 30. aprīļa līdz 11. jūlijam; anketa un pamatinformācija pieejama vietnē: <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/ClosedSurveys/Pages/A-Resource-Efficient-Europe.aspx>

aptaujas dalībnieki (2 %). No 55 aptaujas dalībniekiem 27 ir pašvaldības, kas piedalās Reģionu komitejas izveidotajā stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas uzraudzības forumā.

2. grafiskais attēls 2: Aptaujā saņemto atbilžu sadalījums pa pašvaldību veidiem

Šim ziņojumam ir četras daļas, kas atbilst aptaujas anketā iekļauto jautājumu grupām. Šīs daļas ir:

- politiskie uzdevumi un risinājumi vietējā un reģionālajā līmenī;
- pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” nozīme vietējās pašvaldībās;
- valsts līmeņa politikas pasākumu nozīme vietējās pašvaldībās;
- politikas un finansēšanas jautājumi.

Katrā daļā apkopotas galvenās attīstības tendences, par kurām liecina saņemtās atbildes, un norādīts uz konkrētiem viedokļiem un īpašām piezīmēm. Pirms šīm četrām daļām ir ievaddaļa, kurā sniegta informācija par attiecīgo pamatiniciatīvu un aktuāliem jautājumiem un problēmām ar to saistītās politikas jomās.

Kopsavilkums un secinājumi

Aptaujā tika uzdoti 18 jautājumi, kas bija iedalīti četrās grupās. Svarīgāko rezultātu kopsavilkumam seko secinājumi, kas izdarīti, analizējot saņemtās atbildes:

- **71 %** vietējo un reģionālo pašvaldību uzskata, ka **energoefektivitāte un atjaunojamu energoresursu avotu izmantošana** ir galvenā problēma, ar kurām tās saskaras, savukārt **58 %** pašvaldību tā ir **resursu efektīvāka izmantošana**. Nākamās visbiežāk minētās problēmas, kuras abos gadījumos minējuši 44 % aptaujas dalībnieku, ir **pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni un transporta nozares modernizēšana**.
- **67 %** respondentu uzskata, ka **apzināt un radīt jaunas iespējas ekonomikas izaugsmei un palielināt inovācijas, kā arī uzlabot ES konkurētspēju** ir visnozīmīgākais pamatiniciatīvas mērķis, ņemot vērā problēmas, ar kurām pašreiz saskaras attiecīgie reģioni. **58 %** aptaujas dalībnieku norāda, ka vissvarīgākais mērķis ir **cīnīties pret klimata pārmaiņām un ierobežot resursu izmantošanas radīto ietekmi uz vidi**, savukārt **56 %** min mērķi **uzlabot ekonomikas rezultātus, vienlaikus samazinot resursu izmantošanu**.
- **53 %** šīs aptaujas dalībnieku ir izstrādājuši resursu efektīvas izmantošanas politiku tādā jomā kā **energosistēmas, kas efektīvi izmanto resursus un rada zemas oglekļa emisijas**. **44 %** respondentu ir izstrādājuši politiku tādās jomās kā **ilgtspējīgs patēriņš un ražošana un transports, kas efektīvi izmanto resursus un rada zemas oglekļa emisijas**. Savukārt **35 %** pašvaldību reģionālajā līmenī veikušas pasākumus, kas saistīti ar **izejvielu efektīvu izmantošanu (izrakteņi, meži un biomasa)**, un **29 %** aptaujas dalībnieku izstrādājuši pasākumus tādās jomās kā **beztakritumu ekonomika un bioloģiskā daudzveidība, ekosistēmu pakalpojumi un zemes izmantojums**.
- **65 %** pašvaldību atbildēs norādīts, ka **izstrādātie politikas pasākumi ir savstarpēji saistīti vienotā integrētā sistēmā**, bet tikai **15 %** atzīmē, ka **politikas pasākumi nav integrēti**, un **20 %** pašvaldību nav atbildējušas uz šo jautājumu.

- **44 %** respondentu apgalvo, ka **iespējams** sasniegt mērķi **par 20 % samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomu salīdzinājumā ar 1990. gadu**. **35 %** atbilžu atzīts, ka šī mērķa sasniegšana ir **ļoti iespējama**. **56 %** respondentu uzskata, ka **iespējams**, un **33 %** respondentu uzskata, ka **ļoti iespējams** sasniegt mērķi **20 % enerģijas iegūt no atjaunojamiem enerģijas avotiem**. Savukārt **56 %** aptaujāto norāda, ka mērķi **par 20% paaugstināt energoefektivitāti ir iespējams** sasniegt, un **31 %** uzskata, ka šī mērķa sasniegšana ir **ļoti iespējama**.
- **65 %** respondentu atbalstītu **Pilsētu mēru paktā paustās pieejas attiecināšanu** uz tādu nozīmīgu jomu kā **atkritumu apsaimniekošana**. **55 %** vēlētos, ka šo pieeju attiecina arī uz **ūdens resursu apsaimniekošanu**, un **53 %** — uz tādu jomu kā **bioloģiskā daudzveidība un zemes izmantošana**. **51 %** respondentu arī vēlētos, ka Pilsētu mēru paktā pausto pieeju attiecina uz **gaisa piesārņojumu**.
- **Gandrīz 46 %** aptaujas dalībnieku uzskata, ka **20 % samazinājums attiecībā uz resursu izmantojumu pārtikas ķēdē ir iespējams**, bet **27 %** norāda, ka tas **nav sasniedzams**. **45 %** respondentu atzīmē, ka **iespējams panākt praktiski nulles energopatēriņu un augstu materiālu izmantošanas efektivitāti** visās jaunajās ēkās, un **42 %** uzskata, ka šī mērķa sasniegšana ir **ļoti iespējama**. Saistībā ar mobilitāti **44 %** respondentu uzskata, ka **transportlīdzekļu radīto SEG apjoma samazināšana vidēji par 1 % gadā ir ļoti iespējama**, bet **36 %** norāda, ka tā ir **iespējama**.
- **64 %** vietējo un reģionālo pašvaldību norāda, ka **vissvarīgākais pasākums attiecīgajās pašvaldībās ir atbalsts ūdens resursu uzlabotai apsaimniekošanai**. **55 %** pašvaldību min **ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanu**, bet **53 %** — **atkritumu pārvēršana resursos**. Vēl **45 %** pašvaldību uzsver, ka svarīgs ir **atbalsts plašākiem pētījumiem un inovācijai**.
- **51 %** respondentu norāda, ka **visgrūtāk īstenojamais pasākums** (no pamatiniciatīvā “Resursu ziņā efektīva Eiropa” norādītajiem) ir **inovācija un ieguldījumi**. **47 %** arī pauž nožēlu par to, ka **grūti ir saņemt subsīdijas**.
- Uz jautājumu, kādas ir pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” priekšrocības un trūkumi no vietējā/reģionālā līmeņa skatījuma, vietējās

un reģionālās pašvaldības sniedz ļoti dažādas atbildes, bet pārsvarā min divas lielākās priekšrocības: pirmkārt, vietējās un reģionālās pašvaldības atzinīgi vērtē to, ka pamatiniciatīvā tiek izvirzīti konkrēti mērķi un, otrkārt, tā palielina vides politikas nozīmi Eiropā. Runājot par trūkumiem, vietējās un reģionālās pašvaldības norāda uz pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” nepietiekamo atbilstību ekonomikas krīzes apstākļiem, kas reģionālajā līmenī kavē centienus nodrošināt resursu efektīvu izmantošanu. Citās atbildēs kritizēta vietējo dalībnieku nepietiekama iesaistīšana un nekonkrētās pamatnostādnes attiecībā uz mērķiem.

- **27 %** aptaujas dalībnieku **ierosinātu izmaiņas** pamatiniciatīvā “**Resursu ziņā efektīva Eiropa**”.
- **36 %** aptaujas dalībnieku norāda, ka **valsts reformu programma (VRP) atbilst vietējām/reģionālajām vajadzībām** politikas jomās, uz kurām attiecas pamatiniciatīva “Resursu ziņā efektīva Eiropa”. Savukārt **20 %** aptaujas dalībnieku uzskata, ka viņu valsts reformu programma neatbilst vietējām/reģionālajām vajadzībām attiecīgās politikas jomās, kas saistītas ar resursu efektīvu izmantošanu.
- Uz jautājumu, vai viņi ierosinātu kādas izmaiņas valsts reformu programmā resursu efektīvas izmantošanas jomā, **tikai 25 % respondentu** atbild, ka **ierosinātu izmaiņas valsts reformu programmā**.
- **71 %** respondentu norāda uz atkarību no finansējuma, un tieši **ERAF** ir visvairāk izmantotais fonds, lai finansētu pasākumus saskaņā ar pamatiniciatīvu “Resursu ziņā efektīva Eiropa”. Taču vietējās un reģionālās pašvaldības izmanto arī **Kohēzijas fondu (47 %)**, **ESF (40 %)** un **LIFE (35 %)**.
- **49 %** respondentu sadarbībā ar dažādiem pārvaldes līmeņiem veikuši pasākumus pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” īstenošanai.
- **40 %** respondentu norāda, ka **ES politikas sistēma nav pietiekami saistīta ar vietējo līmeni**.
- **73 %** vietējo un reģionālo pašvaldību apgalvo, ka tām ir **stratēģija dažādu vietējo dalībnieku iesaistīšanai, lai sasniegtu pamatiniciatīvā**

“Resursu ziņā efektīva Eiropa” izvirzītos politikas mērķus. Piektā daļa no šiem 73 % pašvaldību īsteno informācijas kampaņas, lai iesaistītu un uzrunātu iedzīvotājus. Tikai 10 % pašvaldību, īstenojot daudznozaru pieeju, aktīvi iesaista mazos un vidējos uzņēmumus.

Kopumā varam secināt, ka vietējās un reģionālās pašvaldības sekmīgi darbojas, lai varētu sasniegt pamatiniciatīvā “Resursu ziņā efektīva Eiropa” izvirzītos mērķus. Dažas problēmas tomēr ir jāatrisina, lai sasniegtu mērķus noteiktās jomās. Piemēram, kā minēts iepriekš, vietējās un reģionālās pašvaldības uzskata, ka galvenās problēmjas ir energoefektivitāte un atjaunojamu enerģijas avotu izmantošana. To var izskaidrot ar faktu, ka, pārejot no enerģētikas sistēmas, kas izmantota līdz šim, uz sistēmu, kura paredz izmantot atjaunojamus enerģijas avotus, var rasties finansiālas un tehniskas problēmas.

Par to, cik svarīgi ir izveidot novatoriskas enerģētikas sistēmas, kas samazina izmaksas un veicina ekonomikas izaugsmi, liecina tas, ka vietējās un reģionālās pašvaldības īpaši uzsver nepieciešamību apzināt un radīt jaunas iespējas ekonomikas izaugsmei un plašākai inovācijai. Vietējo un reģionālo pašvaldību atbildes liecina, ka saistībā ar SEG emisijas samazināšanu par 20 % tās cenšas veicināt un paplašināt sabiedriskā transporta izmantošanu un tādā veidā samazināt transporta radītās emisijas.

Vietējās un reģionālās pašvaldības norāda arī uz grūtībām samazināt resursu izmantojumu pārtikas ķēdē, un šīs grūtības rodas, jo valstu valdības nav sagatavojušas pamatnostādnes. Aptaujā arī norādīts uz tādu problēmjasautājumu kā ES un privātā finansējuma piesaistīšana energoefektivitātes projektiem.

Saistībā ar izmaiņām pamatiniciatīvā vietējās un reģionālās pašvaldības min līdzīgus priekšlikumus, jo īpaši budžeta palielināšanu un skaidru un saistošu mērķu izvirzīšanu. Par vietējo un reģionālo pašvaldību nepietiekamo iesaistīšanu liecina arī skaidrā norāde, ka jāuzlabo vietējo un reģionālo pašvaldību un Eiropas politikas sistēmas saikne.